

מסורת הש"ס

א(עיניומו: מִצֵּלֶה:א,ב,ג,ד)נעלי(ט: ע"ש"א) א'חלש'אחלח'ממיה(ד)נסכה לו: וז"ל,א) לקמן נה: (ב"ק ק"ג: א, ב"מ ז, א) פירש"י ממלך עד סוף העמוד נדפס בתחלת ע"ב,א) (קדושנז: נח: נח: נדרים סה: ב"ב קנב: מסכת ב: חולין ק"ל: א)נ"ל דסוף, א) רגיל הכה אלכ הוא עלמא אפי' בפטרוחא בת דנקא הכי"ד ואח"כ מה"ד ואין לו שה, א) עיין מל"מ הלכות תרומות פ"ד הל"ב, א)חלח'נמי ק' דרשא וקשה דמיעטו כי ופירשתי ללוא מיתורא דלש קדשים דגזברנמי,א) למעטי הקדש, א) על ג'סון קנבה, ב"ק,א) (ב"במקדש,ב"ק,א) (ועי'מס' ב"ק סג: ד"ה רעשו כי מציאר הטיטן,א) (דף ד' ד"ה ופודה, א) פודה וחזר ופודה, ב"ק

אור השלם

תורה אור השלם

- ואם אָגל יִגָּל אַתָּה הַשֹּׁהֶד אֶת־הַקֹּדֶשׁ אֲחִי וְהָיָה כְּחֻשְׁתִּי כִּסְף עֶרְבֶר עָלָיו וְקָם לוֹ: וקרא ד"ב יט
- ב' ית' איש אל רעוה ספק או כלים לשמור ויגב מבית דאיש אם יוצא ויגנב יישלם שנים: שמות כ ב

הגהות הב"ח

א(גמ' א' דלמא כיון דקני להו דביני וביני: א) ש"י דקל מופרש וקאי: א) ד"ה ד"ה כהנא וכו' דלמי ליה נמי שום: א) ד"ה ממונא וכו' ולא מצי לטויי ליה האי פודה כלי' ויתבה כהן ממקח: א) ד"ה א' דלמא וכו' כזה כל שהוא לע"ג: דבליה: א) ד"ה לע"ג וכו' עכשו בו כמות: א) ד"ה וכן שלו וכו' אמר כהן אחר הכי נמי:

גליון הש"ס

גמ' לא יהא חמור מן הקדש. ע' טורי גמן מנליה כ"ב ד"ה חסם מי קדיש:

מוסף רש"י

פרק ליה בשליקי בשווי. שנתן עשבים שום דמי החמור לכהן (נע"י ט:). וחו לא מדיד. מצי ליעל לאפקועי מדי (ענדובין קב) אין לומר חלל דכח א' (פכוח לו:) אין לנשוי עק ג' (ויבחר לה וקדושיין כא) אין לנקשות על דכר זה (נ"ד טו: טד). מצי ליעל לטויי מדי (סנהדרין סד). אין להקשות כדבר זה (טס: טז). הלקוח. מצי עשה עולאים שלא מעשמיין בלוק ב"ב ק"י. עשרה שיין. לאפקועי אסוריותיו למעמי' לכו' בעצותה (ב"ב ז:).

רבינו גרשום

בהשג יד הוא דכתיב כלומר יש שאמר ערך מלניי עלי אם יעל לו השג יד הכהן ויחל שקל חם ליתון לכהן דכתיב על פי אשר תשיג יד התורא וזה אין לו השג יד ליתון שקל פטור ששים שגאמר וכל ערכך יהיה בשקל ולעולם גבי פטר חמור חולין לא ככל שהוא: וכמה כל שהוא אפי' פטרווא בר דנקא אפי' בשח חמוש שאינו שוח אלא שחורת השקל: ה"ג אמר רבא תנינא במשנה גדול קטן תמים ובעל מום חזר ודימא מתניתין כולי האי בר דנקא לא קאמר א' נמי פטרווא בכחתיש לא קאמר קמיל' בר יוסף. ד' טרפון כהן הוה: ברגיא. וכמה הוי ברגיא תלחא וזוי והיינו פ"י לשון ברגיא דרגיל הכא ורגיל הכא כלומר הרבה לזה וקרויב לזה ש' וזוים לא נחמר סמלע אלא וזו ואינו יותר משקל אלא וזו:

אוקימנא אפי' בפטרווא בר דנקא והכא קאמר הלכתא ברגיא: כאן בבא לימלך. כמה יתן אמרינן ליה ברגיא בבא מעצמו אם מרעת עצמו פדאור בדנקא וזוי פדורי: אולימא לר' יהודה. דאמר הקפידה עליו התורה בשח ובדטלקא דעתך מעיקרא בדשח אין ולא במידי אחרנא: אלא לר' שמעון. דלא איירי בהקפיד עליו תורה כלל אלאמא דסבייר ליה פדורוה נמי בשווין: רב אחא מתני הכי אלא לר' שמעון ובינא קשי ליה חכי' מצי לאוקמה כר' שמעון והא ק"ל ר' יהודה ור' שמעון הלכה כר' יהודה: ועוד דסתם לן תנא כר' יהודה. דתנן ופטור חמור תפדה בשח מן הכבשים ומן העזי' כר' בדשח דרוקא לא מדיי אחרנא ואת אמרת הלכה כר' שמעון דמוקמ' לה כר' שמעון: אלא אימי' ר' יהודה. הוא דפדוריה בשווין משום דלא יהא פדוריה דפטר חמור חמור מפדיון דהקדש דהקדש נפדה בשווין בכל דבר אף האי נמי. והאי קאמר הקפידה עליו תורה בשח הכי ספידא ליה דלא אמרה תורה בשח להחמייר עליו כלומר דבשח אין ולא במידי אחרנא. אלא בכל דבר נמי יכול לפדוריה בשווין ולא אמרה בשח אלא להקל עליו דאם רצה לפדוריה בשח אפי' אינו שוח ולא נקא יכול לפדוריה דבכתי הקפידה התורה דאם בא לפדוריה בפחות משווין אין יכול לפדוריה אלא בשח: איבעיא להו פדוריה פדורי לפדור. כלומר דידא פדוריה בשח יהא הפטר חמור שלו: או דלמא פדוריה פדורי לבעלים. כלומר פדורי הוא הפטר חמור אבל מ"מ הפטר של בעליו יהיה ולא של פודה: להקדש מדמי ליה ורחמנא אמר ונתן הכסף וקם לו. כלומר כל מי שפודה ההקדש הרי הוא שלו אף

הלוקח עובר חמורו

בהשג יד כסיב האומר ערכי עלי ואין לו כדי ערך כתיב ציה (ויקרא כו) על פי אשר תשיג יד הנודר יעריכנו הכהן וכתיב צמריה וכל ערכך וגו' א' דלי נמי לית ליה שוח שקל לא יעריכנו הכהן פחות משקל: הלכה כדברי **חכמים**. דפדיונו צשה כל דהו: פטרווא.

בהשג יד כתיב אמר רב נחמן הלכה כדברי חכמים וכמה אמר רב יוסף אפי' א פטרווא בר דנקא אמר רבא אף אנן נמי תנינא גדול קטן פשיטא מהו דתימא כולי האי לא אי נמי פטרווא לא קמ"ל רבי יהודה נשיאה הוה ליה פטר חמור שדריה לקמיה דרבי טרפון אמר ליה כמה בעינא למיתב לכהן אמר ליה הרי אמרו יעין יפה בסלע עין רעה בשקל ביוגוית ברגיא אמר רבא הלכתא ברגיא וכמה תלחא וזוי רגיל הבא ורגיל הכא קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא כאן בבא לימלך כאן בעושה מועצמו אמר רבי יצחק אמר ריש לקיש כמי שיש' על פטר חמור ואין לו שח לפדורוה פודרוה בשווי למאן אולימא לרבי יהודה הא אמר הקפידה עליו תורה בשח אלא לרבי שמעון רב אחא מתני הכי רבינא קשיא ליה א' רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה וסתם לן תנא כרבי יהודה ואת אמרת הלכה כרבי שמעון אלא אפי' תימא רבי יהודה * ילא יהא חמור מן ההקדש ולא אמרה תורה בשח להחמיר עליו אלא להקל עליו: רב א' ב' נחמן בריה דרב יוסף יפריק ליה בשילקי בשווי אמר רב שיזבי אמר רב הונא ה'הפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי איבעיא להו פדיונו א לפודה או דלמא יפדיונו לבעלים אליבא דר"ש לא תיביעי לך כיון דאמר מותר בהנאה ממנוא דבעלים הוא כי תיבעי אליבא דרבי יהודה דאמר אסור בהנאה להקדש מדמי ליה ורחמנא אמר ונתן א' הכסף י' וקם לו או דלמא כיון א' דקני להו א' בבניי ובניי לא דמי להקדש אר"ג ת"ש יהונב פטר חמור של חבירו משלם תשלומי כפל לבעלים ואע"פ שאין לו עכשיו יש לו לאחר מכאן מצי אולימא ר"ש אמאי אין לו עכשיו אלא פשיטא רבי יהודה ואי ס"ד להקדש מדמינן ליה א' ^גוגונב מבית האיש אמר רחמנא ו'לא מבית הקדש' ו'ותו לא מדי: א' אחת ביברה ואחת שלא ביברה [כו:]: ת"ר כיצד אמרו נכנס לדיר להתעשר אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן כהן שהרי שנינו א'הלוקח ושניתן לו במתנה פטור

ממעשר בהמה אלא בישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים בתוך ביתו שמפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו מסייע ליה לר"ג דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה' ישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ישראל ישהיו לו עשרה פטרי חמורים ודאין בתוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ישראל שהיו לו טבלים" ממורחין בתוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מעשרן והן שלו וצריכא דאי אשמועינן קמיייתא משום דקא א' מפריש וקאי אבל הכא א' מתנות א' שלא הורמו כמי שלא הורמו דמיין אימא לא ואי אשמועינן הכא דאפשר לעשורי מיניה וביה דהא מנח אבל התם כיון דשה מעלמא בעי אתוויי א' ומפריש וקאי אימא לא צריכא אמר רבי שמואל בר נתן אמר רבי חנינא הלוקח טבלים ממורחין

היה נריך להפריש עליהן שיין להפקיע קדושה שחלה עליהן צנית ישראל ראשון וטוטל השיין לחזר אחר כהן א' הכי נמי עושה ישראל זה היורשו דדמי כמי שהורישו כהן השיין:

פרק ראשון בכורות

יא.אמר רבא אף אנן נמי תנינא גידול וקטן. יש ספרים דגרסי תנינא וקושיא היא זו: והלכתא ברגיא. צנא לימלך

מוקמי ליה שמורים לפדומו צשה שוח שלשה זוחים א' רגיל הכ' א' אלכ צעמא אפילו צפטרוחא צת דנקא ואס אין לו שח לפדומו יין פודה צשויו ואפי' צשלקי וכד פריק ליה מצריך על פדיון פטר חמור ולא צשעת נמינא לכהן דמעינדא דאפרשיה צרשומיה דכהן קאי כדלמא לקמן צשמעתינן (: יט) ושה צין מכצשים צין מעושים צין זכר צין נקבה צין גדול צין קטן א' כדמתן צצמתימין: א'הפודה פטר חמור ש' חבירו פדיונו פדוי. לא דמי למורס משלו על צצירו דליצעיאל לן פרק אין צין המודר (מדסי דף לו:): אס נריך דעת דהתם כתיב גס אחס לרצות שלוחם וצענין מה אחס לדעתםס אף שלוחם לדעתםס: אלכ צנא לא צנאי צעלים ילא: וגונב מבית האיש ו'לא מבית הקדש.

פרק מרזוה (ב"ק דף סב:) א'חלח'הך דרשא יט דקאמר מרעסו ולא מהקדש נפקא ופירש איש לא מיותר דגזבר נמי מקרי איש ולא משמעט יט כלל מאיש א' למעוטי דככל דצר שחא לשון זכר שיין לשון איש ואשה א' על קנבה כמו (שמות כו) אשה אל אחותה א' והא דאמרינן הכא מצית האיש ולא מצית הקדש כדנפקא מרעסו ומשום דהא קרא וגונב מיירי צצמלומין מימייה לר"י: ש'הה"ו יט צערה ספק [פטרין] חמורים מפריש עשרה שיין ומעשרן והן ש'לא. לפר"ת דמפרש לעיל א' יסא א' פודה וחזר אפילו פפעמים הרבה אספיקויה קאי קשה למה לי עשרה שיין צשה אחד סגי אלכ לפירוש הקונטרס יט דלניו חזר ופודה אלכ אס כן נמנו לכהן וחזר ולקחן ניחא וימיה לפירשו נמי קשה יט הסיא דלקמן ישראל שהיו לו י' פטרי חמורין ודאין צתוך ציתו שנפלו לו מצית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מצית אבי אמו ישראל מפריש עליהן עשרה שיין יט והן שלו התם למה לי עשרה צחד סגי יט שמן הדין הן שלו אע"פ שהן ודאין אס כן צכל פעס ופעס משוב כאלו נמנו לכהן וחזר א' ולקחן דמכח אצי אמו כהן הוא יורש ונראה דככל הני דנקט עשר' לרצותא יט אע"ג שכולן פטר חמור כולן נכנסין לדיר להתעשר: דגנך

ממעשר בהמה אלא בישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים בתוך ביתו שמפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו מסייע ליה לר"ג דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה' ישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ישראל ישהיו לו עשרה פטרי חמורים ודאין בתוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ישראל שהיו לו טבלים" ממורחין בתוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מעשרן והן שלו וצריכא דאי אשמועינן קמיייתא משום דקא א' מפריש וקאי אבל הכא א' מתנות א' שלא הורמו כמי שלא הורמו דמיין אימא לא ואי אשמועינן הכא דאפשר לעשורי מיניה וביה דהא מנח אבל התם כיון דשה מעלמא בעי אתוויי א' ומפריש וקאי אימא לא צריכא אמר רבי שמואל בר נתן אמר רבי חנינא הלוקח טבלים ממורחין

והא דנקיט עשרה רבותא קאמר לן כלומר שיש בהן כדי מעשר בפני עצמן מפריש עליהן עשרה שיין כיון דשל ישראל הוו מעיקרא והשתא נמי באר לדי ישראל והן שלו הואיל ומחמת כהן באו לו: טבלים ממורחים. שעשויין כדי ונגמרה מלאכתן למעשר: מעשרן.

משום דשל ישראל היו ועכשיו הן של ישראל והן שלו הואיל ומחמת (ישראל) [כהן] באו לו והן שלו הדמים שיכול למכורן התרומות לכהן והמעשרות ללוי והדמים יהיו שלו: וצריכא לימייירינהו לתרויהו. דאי אשמעינן הך קמייתא אמאי מעשרן והן שלו משום דקא מופרש וקאי כלומר כיון דשלא ממין עצמן הן פורין הפטורי חמור אלא במין אחר בשיון כמו נה שיון דהמפריש עליהן כאלו היו מופרשין שהפרישן אבי אמו כהן והיו שלו וירשו ישראל זה ממנו משום הכי והן שלו: אבל הכא. גבי טבלים מופרשין כיון דמיניה וביה בעי למפרש מעשר אימא ממנות ומעשרות שלא הורמו (שהורמו) כמי [שלא הורמו] דמיין בששויו בירשות כהן אלא אימא השתא צריך לעשוריהו ולמהיבניהו לכהן קמ"ל מעשרן והן שלו: ואי אשמעינן הכא. בטבלים משום הכי מעשרן והן שלו משום דאפשר לעשוריהו מניה וביה דמי כאלו היו מופרשין משעה שנמורו והא מרח מעשוריהו מציון וירש הטבלים והמעשרות מאבי אמו כהן והן הלכך מעשר והן שלו שיכול למכורו המעשרות והדמים שלו. אבל התם בפטורי חמורים כיון דשה צעלמא בעי אתוויי עתה ולפדות כל חזר וחד לאו מניה וביה יכול לפדותה לא אמרינן דדמו השיין כמופרשין וקמייר עד שהיו של כהן אלא השתא צריך לאפרישינהו ולמהיבניהו לכהן

עין משפט ונר מצוה

נ א ב ג ד מיי' פ"ב מהלכות כבורים הלכה א' י' סגנ פעין קמה קמו טו"ע"ע י"ד ס"י שחל ספק ה':

נא ה ה מיי' שס הלכה י' טו"ע"ע שס סמ"י ז':

נב ז מיי' פ"ב מהלכות גניבה הלכה ג':

נג ח מיי' שס הלכה א':

נד ט מיי' פ"ו מהלכות כבורות הלכה י':

נה י מיי' פ"ב מהלכות כבורים הלכה ג':

נו כ מיי' שס הלכה כד:

שיטה מקובצת

א(פטרווא. עיין תוס' מנחות דף ק"ז ע"ג:) א' בר נחמיה בריה: א' פדיונו פדוי לפודה א"ד פדיונו פדוי לבעלי: א) ונתן. (קדושין דף א ע"א ודף יא ע"ב שבת דף קכמ ע"א ובכזות דף קמ עיניוין דף א' ספאח' דף א' ד"מ דף ד ע"ד דף ג:) א' דקני להך דביני וביני: א) וגונב. (ב"ק דף טו:) א' מוציבת אחת עד חיבת ת"ר מנחת: א) מנחות שהורמו לאו כמי שהורמו דמיין: א) אתווי מופרש וקאי לא אמרינן צצריכא: א' מ"ה"ד אף אנן נמי תנינא: יט ליתון אפילו בדנקא אבל: יט דטלקא דעתא מעיקרא: יט חיבת כל ליש' יט דאם נתנו ישראל לכהן שוב: טא דרמי חיביין חיבת דאז מנחק: טא מוקן והכתן המוריש: יט זוחים דרגיל הכא ורגיל הכא בעושה צעממו אפילו: יט לפדורוה פדורוה בשווי אפילו בשליקי ובכפריק ליה מבורך אקביו על פדיון: יט ושה דאמרינן כיון: א' קטן כיון תם כיון בעל מום כדנתן: א' בעלים מכלל הסי': א) דרשא והך דרשא דקאמר: א' משתמע. עיין תוס' (ב"ק דף סג ע"א:) סא לו עשרה ספק פטרי חמורים: א' לעיל פודה וחזר: א' הקונטרס דמפרש דאינו: א' טא קשה מהחייא: א' שיין ומעשרן והן שלו חימה למי לי חיבת התם מנחק: א' סג דכיון שמן הדיון: א' וחזר ולקחו כיון דמכח: א' דאצי' שכולן פדיון פטר חמור:

רבינו גרשום (המשך)

מי שפודה פטר חמור נמי הוי שלו: או דלמא. איצי' דאסור בהנאה כהקדש כיון דקנו בעליו להך דביני ביני שיכול לפדות חמור שוח סלע בשח דנקא לא דמי להקדש. דהקדש אין נפדה פחות משווין והך דביני ביני הוי ממונא דבעלים להלך הוי כוליה דבעלים: ואצי' שאין לו עכשיו ובעליו רשות ליהנות מחמור משלם תשלומי כפל דכתיב על חמור על שח ועל שלמה וגו' ישלם שנים: ואמאי אין לו עכשיו. והא קא שרי ליה ר' שמעון בהנאה קודם פרייה: אלא פשיטא ר' יהודה היא ואי ס"ד להקדש מדמי ליה אמאי משלם תשלומי כפל לבעלים וגונב מבית האיש אמר רחמנא ישלם שנים ולא וגונב מבית הקדש והאי פטר חמור כהקדש דמי וקנא' לישלם ותו לא מדיי אלא מדקתינא משלם תשלומי כפל לבעלים ש"מ דממונא דבעלים הוא ופדיונו פדוי לבעלי: אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן. כגון שגנתי ישראל שח זה לכהן פדיון פטור חמור וחזר וכהן ומכור לישראל או נתנו לו כי האי גונגא אין נכנס לדיר שהרי שנינו הלקוח וכו': אלא בישראל שהיו עשרה ספק פטרי חמורים בתוך ביתו שמפריש עליהן עשרה שיין ומכניסין לדיר ומעשרן והן שלו. וה"ה דאפי' היה לו ספק פטר אחד או שנים והפריש עליהן שיין להפקיע ספקן והן שלו שותין שיין נכנסין עם שאר כבשים לדיר להתעשר.